

Dosarul nr. 2ra-2018/21
2-18008073-01-2ra-23122021

Prima instanță: Judecătoria Cimișlia (sediul central), (jud. V. Carapirea)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. D. Fugenjo, L. Caraianu, A. Mironov)

DECIZIE

16 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Caraja Elena, reprezentată de către avocatul
Cazacu Dumitru,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă ÎCS „Gas Natural
Fenosa Furnizare Energie” SRL împotriva lui Caraja Roman și Caraja Elena,
intervenient accesoriu Leurda Semion cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de
întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 12 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care a fost
admisă cererea de apel depusă de ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL,
casată hotărârea din 20 octombrie 2020 a Judecătoriei Cimișlia (sediul central) și
emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă integral,

c o n s t a t ă :

La 27 iulie 2018, ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL s-a adresat
în instanță cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Caraja Roman și Caraja
Elena, intervenient accesoriu Leurda Semion cu privire la încasarea datoriei,
dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat faptul că pârâții au consumat energie electrică,
inclusiv fraudulos și sunt obligați prin lege, să achite în termen plata pentru energia
electrică consumată.

În acest sens a evidențiat că la 17 ianuarie 2017, 04 februarie 2017 și 22
martie 2018 s-a depistat conectare neautorizată la rețeaua furnizorului. Faptele au
fost menționate în Actul D041921, D044526 și D044792. În baza acestora societatea
reclamantă a luat decizii de a recalcula energia electrică, conform sistemului paușal
și a înaintat spre plata 3 facturi pentru energia electrică consumată, nr. 3135694194,
3135694195 și 3135694197, devenite scadente la 23 ianuarie 2017, 07 februarie
2017 și 26 martie 2018 în suma de 725,76 de lei, 587,52 de lei și 13071,78 de lei, iar

în total 14 385,06 lei.

Pentru motivul neachitării la timp a facturilor și nerespectării obligațiilor asumate, reclamanta a decis să calculeze dobânzi de întârziere. În adresa pârâților au fost expediate reclamații, prin care s-a propus pârâților să achite datoria, sau să întreprindă măsuri pentru soluționarea pe cale amiabilă a litigiului, însă pârâții au răspuns la reclamație, că nu este clar cum s-a format datoria și nu dispun de facturi și până la moment nu au îndeplinit obligațiile. Facturile au fost eliberate pe numele Leurda Semion, care este înregistrat ca consumator istoric, în 2 baze de date a furnizorului. Conform informației oferite din registrul bunurilor imobile; consumatorul Leurda Semion, a fost proprietar al bunului imobil de consum, dar l-a înstrăinat pârâților, care sunt proprietari din 14 iunie 2006. Pârâții nu s-au adresat reclamantului, pentru perfectarea contractului de furnizare a energiei electrice.

În viziunea întreprinderii reclamante pârâții posedă bunul imobil de la locul de consum și sunt responsabili solidar, pentru achitarea energiei electrice. Actele juridice în baza cărora s-a format datoria și anume actul de depistare a încălcării clauzelor contractuale, decizia și facturile spre plată în cazul în care pârâții nu erau de acord cu ele, urmau să fie contestate, fapt care nu s-a întâmplat până în prezent, acestea fiind obligatorii pentru pârâți.

Prin hotărârea din 15 decembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia (sediul central) a fost respinsă cererea de chemare în judecată înaintată de ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL împotriva lui Caraja Roman, Caraja Elena cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 27 noiembrie 2019 a Curții de Apel Comrat, a fost admis apelul declarat de ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL, a fost casată integral hotărârea din 15 decembrie 2018 a Judecătoriei Cimișlia (sediul central), cauza fiind expediată la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

Prin hotărârea din 20 octombrie 2020 a Judecătoriei Cimișlia (sediul central) a fost respinsă ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL împotriva lui Caraja Roman, Caraja Elena cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Pentru a respinge acțiunea prima instanță a reținut că, reclamanta nu a prezentat nici o probă privitor la faptul că la consumatorii casnici Caraja Roman și Caraja Elena, locul de consum a fost echipat cu sistem de aprovizionare cu energie electrică, cu echipament de măsurare, că între părți ar fi fost existat niște relații contractuale de prestare a serviciilor de aprovizionare cu energie electrică. La fel, nu a fost prezentat nici istoricul consumului de energie electrică, nici alte probe material care ar demonstra faptul că anume pârâților Caraja Roman și Caraja Elena se datorează culpa.

Prin decizia din 12 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, a fost admisă cererea de apel depusă de ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL, casată hotărârea din 20 octombrie 2020 a Judecătoriei Cimișlia (sediul central) și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă integral.

A fost încasat din contul pârâților Caraja Roman și Caraja Elena în mod solidar în beneficiul ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL suma de 14 989,60 de lei cu titlu de datorie pentru energia electrică facturată și dobânda de întârziere.

Au fost încasate din contul pârâților Caraja Roman și Caraja Elena în mod solidar în beneficiul Î.C.S., „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. cheltuielile de judecată formate din taxa de stat achitată la înaintarea cererii de chemare în judecată în sumă de 449,69 de lei și taxa de stat achitată la înaintarea apelului 337, 27 de lei.

Pentru a decide astfel instanța de apel a reținut că din materialele cauzei s-a constatat faptul că locul de consum este conectat samavolnic la rețeaua Furnizorului. Energia electrică se consuma, fiind sustrasă direct din rețeaua furnizorului și nu se achita. Pârâții nu au solicitat încheierea unui contract de furnizare a energiei electrice și au consumat fraudulos energia electrică, fără a fi evidențiată și achitată către Furnizor, fiind proprietari ai imobilului de la locul de consum. Prin urmare, pârâții în calitate de proprietari al imobilului sunt culpabili și ei urmează să achite în mod integral facturile pentru energia electrică consumată. Mai mult, fiind pe faptele descrise emise facturi, pârâții în cazul în care nu erau de acord cu sumele solicitate, urmau să le conteste, în caz contrar se prezumă că facturile au fost acceptate.

La 19 noiembrie 2021, Caraja Elena, reprezentată de către avocatul Cazacu Dumitru, a contestat cu recurs decizia din 12 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe cu remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.

În motivarea recursului a invocat faptul că cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată. Sub acest aspect a menționat că pe parcursul examinării cauzei pârâții au fost citați la adresa locului de consum, pe când aceștia nu au locuit acolo niciodată, la materialele cauzei fiind prezentate mai multe probe cu domiciliul real al pârâților.

Prin încheierea din 09 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Caraja Elena, reprezentată de către avocatul Cazacu Dumitru, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 12 aprilie 2021, expediată părților la 17 mai 2021, fără a se cunoaște cu certitudine data recepționării acesteia de către părți. Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

În corespundere cu art. 444 al Codului de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererile de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În plus, recurenta și intimații au avut ocazia să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. (*mutatis mutandis*, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs. Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75)

Subsidiar, în § 26 – 27 ale deciziei Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 al Codului de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de

fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând hotărârea contestată în raport de criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Caraja Elena, reprezentată de către avocatul Cazacu Dumitru, întemeiat și care urmează a fi admis, casată decizia recurată cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul examinării cauzei în fazele procesuale anterioare s-a constatat cu certitudine că temei pentru adresarea ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL în instanță a servit presupusul fapt al consumării de către pârâți a energiei electrice, inclusiv fraudulos, motiv pentru care aceștia sunt obligați prin lege, să achite în termen plata pentru energia electrică consumată, fapt care nu s-a întâmplat după somarea lor prealabilă.

Examinând acțiunea cu privire la încasarea sumei, prima instanță a respins-o, însă, fiind constatate deficiențe de procedură legate de calitatea participanților la proces, instanța de apel a casat soluția primei instanțe și a trimis cauza la rejudecare.

Rejudecând cauza civilă, prima instanță, la fel, a respins acțiunea înaintată de ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL, care a contestat-o cu apel. Instanța de apel a decis admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri prin care a admis acțiunea de încasare a sumei în modul formulat.

Verificând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs raportate la prevederile legale aplicabile speței, Colegiul constată că instanța de apel a examinat cauza cu încălcarea normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 376 alin. (1) al Codului de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sînt contrare dispozițiilor prezentului capitol. Iar, potrivit prevederilor art. 102 alin. (1) și (3), (6) al aceleiași legi, instanța înștiințează prin citație participanții la proces, privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură. Citațiile și înștiințările se înmânează participanților la proces, astfel încât aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței. Citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces. Dacă persoana nu locuiește la adresa comunicată instanței, citația sau înștiințarea poate fi trimisă la locul ei de muncă sau la locul unde se află.

Totodată, este de menționat că potrivit art. 432 alin. (3) lit. b), (5) al Codului de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată. Temeiurile prevăzute la alin.(3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Astfel, deși materialele cauzei atestă cu certitudine că domiciliul permanent, și

nu în ultimul rând - neschimbat pe parcursul vieții, a pârâților este în r. XXXX, s. XXXX, totuși atât prima instanță la expedierea hotărârii emise pe marginea cauzei, cât și instanța de apel, a expedit de nenumărate ori toată corespondența la o altă adresă și anume or. XXXXX, str. XXXXX, X, ap. X, care reprezintă o casă părăsită și în care pârâții nu au locuit niciodată.

În acest sens se apreciază critic procedura de citare publică efectuată de către instanța de apel care însuși în citația publică indică adresa corectă a pârâților Caraja Roman și Caraja Elena, pe când nici un act de procedură nu a fost expedit pe această adresă. În concluzie, citarea publică nu a fost necesară, or nici reclamantul, care a indicat o adresă eronată, nici instanța de apel, având la dispoziție toate informațiile de rigoare, nu au întreprins nici o măsură în vederea comunicării actului de procedură la domiciliul pârâților.

La fel, Colegiul lărgit atestă o ignorare totală, de către prima instanță la expedierea hotărârii pe caz și de către instanța de apel pe parcursul la tot procesul, a faptului că în cadrul dezbaterilor judiciare Caraja Roman și Caraja Elena au fost reprezentați de avocatul Cazacu Dumitru, care a depus și o referință pentru a se opune pretențiilor din acțiune, căruia la fel nu i-a fost expedit nici un act de procedură.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs atestă că ignoranța și superficialitatea la îndeplinirea actelor de procedură au dus la faptul că Caraja Roman și Caraja Elena nu au cunoscut despre faptul contestării unei hotărâri favorabile lor, mai mult întreg procesul în fața instanței de apel a fost petrecut în lipsa lor și avocatului ales, fiind emisă o decizie nouă defavorabilă fără ca ultimii să fie auziți, încălcându-se principiul contradictorialității și ca urmare dreptul la un proces echitabil.

În cadrul dreptului la un proces echitabil se analizează dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri judiciare de a prezenta instanței observațiile, argumentele și mijloacele sale de probă, coroborat cu dreptul fiecărei părți ca aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv. Cu privire la aceste aspecte, obligația instanței de motivare a deciziilor sale este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea lor.

La acest capitol, instanța de recurs menționează că procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, care presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

În practica sa, CtEDO a menționat că părțile în proces trebuie să aibă posibilitate să aprecieze și să comenteze relevanța concluziilor și argumentele părții adverse, iar lipsa dezbaterii în contradictoriu constituie o încălcare a procesului echitabil (cauza Grozescu vs România, hotărârea din 27 septembrie 2007).

În altă speță (cauza Russu vs Moldova, hotărârea din 13 noiembrie 2008), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat deja că, în practică, instanțele naționale nu acceptă în calitate de probă suficientă expedierea unei scrisori de către instanță, dar solicită dovada înmânării, iar în cauza Bucuria vs Moldova (hotărârea din 05 ianuarie 2010), Curtea a reiterat că examinarea cauzei în lipsa reclamantului, în privința căruia nu era dovada de înmânare a citației, companiei reclamante nu i s-a oferit posibilitatea de a-și susține complet cauza în fața Curții Supreme de Justiție.

În atare situație, instanța de recurs apreciază că recurenților nu le-a fost asigurat

dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că recurenții nu au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le consideră necesare în vederea apărării punctului lor de vedere (cauza Blücher vs. Republica Cehă, hotărârea din 11 ianuarie 2005, cauza Carmel Saliba vs. Malta, hotărârea din 29 noiembrie 2016, § 65).

În acest sens, Colegiul lărgit reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza Doorson vs. Olanda, hotărârea din 26 martie 1996).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a explica că în cazul eșuării comunicării actului de procedură la adresele cunoscute ale participanților la proces, instanța investită cu sarcina înștiințării ultimilor, urma să întreprindă toate măsurile legale cu privire la citare sau comunicare a actului de procedură, iar numai după aceste procedee, având dovada înmânării sau imposibilității înmânării, să constate îndeplinirea tuturor măsurilor prevăzute de lege și să porceadă la acțiuni ulterioare.

Sub aspectul celor relatate, fiind cert că instanța de apel a examinat cauza cu încălcarea normelor de procedură, instanța de recurs este în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unui asemenea act de dispoziție și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a stabili că erorile judiciare analizate în speță sunt esențiale și nu pot fi corectate în această fază. Or judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural.

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat, de a casa decizia din 12 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, iar reținând că erorile procedurale admise nu pot fi corectate de instanța de recurs, cauza urmează a fi remisă la rejudecare, în altă instanță de același grad.

În acest context se reține că examinarea cauzei în ordine de apel de către Curtea de Apel Comrat nu este posibilă așa cum, în prezent, în cadrul Curții de Apel Comrat nu poate fi format un complet de judecată pentru examinarea cererii de apel nominalizate, deoarece la moment activează șase judecători și toți anterior au participat la examinarea cauzei, fiind emise deciziile din 27 noiembrie 2019 (judecători A. Curdov, G. Colev și Șt. Starciuc) și din 12 aprilie 2021 (judecători D. Fujenco, L. Caraianu, A. Mironov). Constatările reținute impun remiterea cauzei pentru examinarea ei în ordine de apel la Curtea de Apel Cahul.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să examineze speța în întregime în cadrul unor proceduri noi, în vederea respectării dreptului părților la un proces echitabil, în special, în partea aprecierii juridice a observațiilor lăsate fără răspuns (a se vedea, spre exemplu impactul considerentelor instanței de recurs la o nouă reexaminare, cauzele Victor Harovschi vs. Moldova, hotărâre din 18 noiembrie 2008; Dimitar Yordanov vs. Bulgaria, hotărâre din 6 septembrie 2018, § 52 - 53).

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Caraja Elena, reprezentată de către avocatul Cazacu Dumitru.

Se casează decizia din 12 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat emisă în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” SRL împotriva lui Caraja Roman și Caraja Elena, intervenient accesoriu Leurda Semion cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată și se remite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh